

POLITIHISTORIEGLIMT 10 -2022

NYHETS BREV FRA NORSK POLITIHISTORISK SELSKAP

VATERLANDS DRONNING

Abelone Constance Kristensen ble født 4. februar 1858 på Kristiania tukthus, og var datter av Edvard Eriksen og tukthusfange nr. 68, piken Karen Ulriksen, og døpt i Tukthuskirken.

Etter å ha blitt plassert i pleiehjem på Sinsen stakk hun hjemmefra etter konfirmasjonen, og traff Lauritz Kristensen på et bordell på Vaterland. Moren hennes tilhørte miljøet. De giftet seg og åpnet en delikatesseforretning, med hotell og bordell i etasjen over, på hjørnet av Karl XII's

gate og Sukkerhusgata. Selv tøffe og erfarne politifolk holdt seg langt unna Vaterland på kveldstid for der var det lovløse tilstander. Abelone fikk etter hvert kallenavnet «Vaterlands dronning». En tittel som sa det meste.

Hun ble kjent for allmennheten gjennom Abelonesaken. Opptakten var visst et bondefangeri hvor en bonde på gjennomreise skjøt og drepte mannen hennes i 1893. Bonden ble frikjent og Abelone måtte sone 15 dager for hallikvirksomhet. Senere fikk hun sone 6 måneder på tukthuset i Storgata – hennes fødested.

Saken førte til en opprydning i prostitusjonsmiljøet, men også til pipekonserten, uro og demonstrasjoner i byen. Ifølge avisene var det særlig vestkantfolk som demonstrerte, og sinnet var rettet mot Abelone spesielt og prostitusjon og umoral på Vaterland generelt. Selv under Lauritz Kristensens gravferd på Sofienberg kirkegård ble Abelone fysisk angrepet, så sinnene var kommet skikkelig i kok.

Men Kristiania-bohemen «adopterte» henne og hun ble nærmest en mytisk skikkelse som ble omtalt i gate- og revyviser. Hun ble mer og mer en sagnfigur i levende live som har opptrådt i flere romaner.

Abelone fortsatte livet som horemamma under dekke av drive en avholdskafé, men i 1913 trakk hun seg tilbake og flyttet til Ski. Mange års hardt liv som prostituert med et betydelig alkoholmisbruk hadde satt sine dype spor. Hun ble gravlagt fra Ski kirke den 24. juni 1920.

Bernt Roughtvedt ga i 2014 ut boken «Saken mot Abelone», som var den første mer omfattende, forskningsbaserte framstillingen av kvinnen. Den kan anbefales som bl.a. et studie av forholdene på den tiden.

HØSTENS VIKTIGSTE BOK

Den som er åpen og mottagelig for det, har noe stort i vente ved å lese Dag Steinfelds bok «Fedre og sønner» - en familiehistorie fra tsarens Russland til den kalde krigen som lanseres i disse dager.

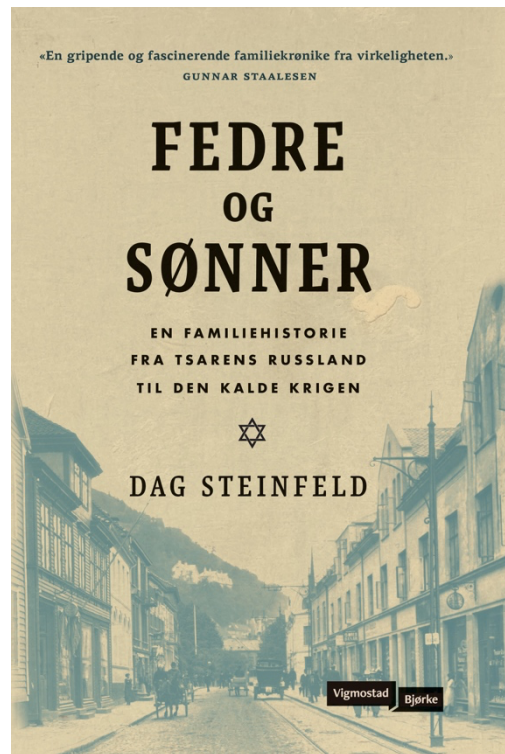
Dag Steinfeld - bror av den tidligere NRK-mannen Hans-Wilhelm Steinfeld - leverer en bok som krever sin lesere og som det står respekt av langt ut over de vel 300 sidene boken består av. Dette er historie om menneskeskjebner, om deler av jødernes kulturhistorie og ikke minst en god bit krigshistorie.

De viktige og sentrale passasjene er arrestasjonen av jødene i Bergen i slutten av november 1942 og konflikten mellom Steinfeld-brødrene og deres far, Herman. Boken viser i alle sin åpenhet at «blod er tjuvverk enn vann» og at de tre fant hverandre igjen. Først Hans-Wilhelm- og så Dag, om det så var i livets siste vekslings.

Steinfeld-brødrene har aldri vært skåret for tungebåndet, og å snakke har vært en del av deres begge profesjoner - Hans-Wilhelm som journalist, forfatter og NRK-korrespondent, Dag som advokat med rettssalen som arena. Da kan et godt snakketøy være godt å ha, men i farsarsv så å si fikk de sitt opphav i Bergen. Det nytter det aldri å fornekte.

Dette er en god bok å lese, samtidig som det er en vond bok å lese. Den forteller inngående om slekter og slekters gang, men også om redsel og tortur - spesielt av faren Herman - i Gestapohuset i Veiten 3 midt i Bergen. I 2022 er lokalene hvor Gestapo torturerte museum, men i veggene sitter det fremdeles både «blod og skrik». Her møtte norske patrioter en skjebne de fleste av dem nok ikke kunne ha tenkt seg da krigen kom til Norge 9. april 1940. Men nordmenn som gikk i tysk tjeneste og tyske gestapister fant i Veiten 3 et sted hvor deres perverse tanker, lyster og handlinger kunne få fritt spillerom. Flere nordmenn døde i Veiten, noen hopper ut av vinduene for ikke å bli plaget til døde, men ble drept av skadene etter fallet. Noen ble torturert til døde og noen slapp på en forunderlig måte fra det.

Herman - Steinfeld-brødrenes far - fikk gjennomgå «så det holdt». Som aktiv motstandsmann med fingrene i mangt og mye måtte han gå igjennom pinsler av verste sort og merke, og det satte sine spor.

Ærlig og rett på sak skriver Dag Steinfeld om dette og mye annet. Også om konflikten med faren som først og fremst kanskje bunnet i politisk uenighet; en uenighet som vokste seg «stor, stygg og sterk», men som fant sin løsning slik at det gikk an å leve videre uten for mye bitterhet og fortvilelse. Når døden banker på og gjør sitt finnes det ingen vei tilbake. Døden er endelig uansett hvem man er.

Jeg har veldig respekt for det Dag Steinfeld skriver. Bokens språk er lett tilgjengelig og leseren drives frem til å lese mer. Til tider er boken også spennende, og Dag forteller mye som er nytt for de fleste.

«Fedre og sønner» er en av høstens viktigste bøker.

Jørn-Kr. Jørgensen

Fra politiets arkiv

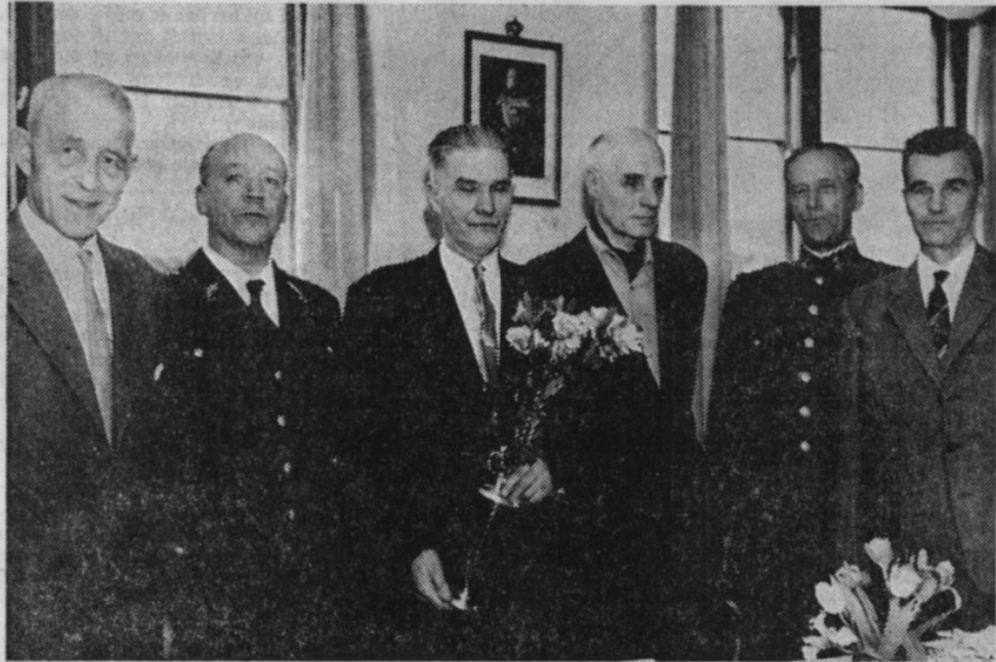

Kjenner De igjen disse plakatene? Da overbetjent Oscar B. Nilsen holdt på med å revidere politiets arkiv, kom han over en kasse med plakater fra nazi-tiden. Der var proklamasjoner fra Terboven og oppfordring om å gå inn i politistyrken og felles for de mest fargerige plakater, var den høye, lyse ungdommen med blå øyne, Hitlers rasefanatisme presentert som plakatkunst.

Plakatene er arkivert og vil fortsatt bli det, da de jo representerer en viss historisk verdi. Men vi kan vel innrømme at man kan grøsse på ryggen av å se dem. På bildet over har overbetjent Oscar B. Nilsen plukket ut tre eksemplarer av illustrert nazipropaganda.

Uten en drastisk forandring vil politikorpset slite seg ut

Takk og gode ønsker til førstebetjent Asbjørn Østby

Fra v. politifullmektig Sig. Aartun, politimester H. Haraldsen, førstebetjent Asbjørn Østby, politimester Olav Lea, overbetjent Oscar B. Nilsen og den nye førstebetjenten, Otto Sørli.

— Jeg er glad jeg nu skal få fri, men på den annen side er det vemodig. Jeg føler glede fordi jeg kan slutte med helsen i behold. Utviklingen ved Sandefjord politikammer har vist at de bevilgende myndigheter mangler forståelse. Situasjonen ved Sandefjord politikammer er prekær og jeg er redd for at en del av korpset ikke vil kunne makte å fullføre inntil aldersgrensen hvis ikke forholdene rettes på. Det vil i første rekke gå ut over de som føler ansvar for sitt arbeid. De vil få nervesammenbrudd og mavesår, bebudet førstebetjent Asbjørn Østby da han fredag formiddag takket og svarte på alle takkens ord og ønsker, som ble ham til del ved tilbaketrekningen fra aktiv tjeneste ved politikammeret.

Asbjørn Østby pekte på den rasjonalisering som fant sted i departementets regi, fremholdt rasjonaliseringen som et gode, men også som et faremoment. Rasjonalisering skal ikke gjennomføres for forandringens skyld, men være til bedring for alle, en fordel for samtlige og ikke til ulempe for enkelte avdelinger. Enkelte ting må bevares, en del er nødvendig å ha, og Østby mente til forsiktighet hvis

ikke kan fremtiden medføre dobbelt arbeid. — Sandefjord har alltid hatt et godt ord på seg, sluttet Østby.

Det var en usedvanlig hyggelig sammenkomst som politikammerets ledelse og kolleger hadde lagt opp til. Ikke minst byens politimester fra 1946 til 1956, Olav Lea og frue, kastet glans over sammenkomsten. Alle satte pris på deres nærvær og Stavanger-politimesteren uttrykte da også takknemligheten over at han og hans frue var husket da deres vei allikevel gikk til Sandefjord denne helgen.

Politimester Lea mintes en rekke hyggelige minner fra Sandefjord, som til tross for store forandringer, fremdeles er en stor, liten by, som har beholdt sitt preg. Korpset har praktisk talt samme utseende, kanskje ikke minst Østby, noe som vidner om gode arbeideforhold.

Politimester H. Haraldsen innledet talerrekken, hilste og takket fra kolleger og overrakte Østby en stor sølvvase med inskripsjon.

Politibetjent Arne Aagesen meddelte at Østby var blitt utnevnt til æresmedlem i Sandefjord Politiforening og overrakte diplom og blomster.

Ruth Hatlo talte versifisert fra kontorfunksjonærene og den nye førstebetjenten Otto Sørli nevnte bl a det verdifulle arbeidet Østby hadde nedlagt som leder av efterforskningsavdelingen og hvilket

eksempel han alltid har vært. Overbetjent Osc. B. Nilsen sluttet seg til Sørlies personlige omtale av den alltid like rolige og beherskede kollegaen, mennesket og politimannen som aldri ble sint.